

Ə D Ə B İ Y Y A T

İlahə Qismət qızı İSRAFİLOVA

Ü. Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının doktorantı və elmi işçisi

E-mail: ilaha.qismat@mail.ru

ELM XADİMİ SEYFƏDDİN QƏNİYEVİN TƏDQİQATLARINDA ŞAMAXININ MUSİQİ TARİXİ VƏ MƏDƏNİ MƏNZƏRƏSİ

Xülasə: Məqalə Şamaxının tanınmış folklorşünası, alim, pedaqoq Seyfəddin Qəniyevin Şamaxı bölgəsində musiqi, muğam, aşıq sənəti istiqamətləri üzrə apar-dığı uzun müddətli tədqiqat işlərinə və bu araşdırmalardan ərsəyə gəlmiş çoxsaylı kitabların mahiyyətinə həsr olunmuşdur. Sözsüzki qeyd olunan əsər- lərdə musiqi, muğam, aşıq sənətinə olan münasibət folklorşünası, filoloq nəzə-rindəndir. Lakin bununla yanaşı S.Qəniyev fikirlərinə peşəkar ustad nəzərlərini, xatirələrini də əlavə edərək yazıların elmi mahiyyətini daha da artırmış, araş- dırmalarını tədqiqat zamanı qarşısına çıxan önəmli faktlarla zənginləşdirmişdir.

Açar sözlər: Mahmud Ağa, muğam məclisi, aşıq sənəti, Şamaxı folkloru, Seyfəddin Qəniyev, folklor, Şirvan musiqi mühiti.

UOT: 82

DOI: doi.org/10.54414/vcgf3887

Giriş

Şirvan bölgəsinin mədəni həyatını tədqiq edərəkən dəyərli elm xadimi, həyatını Şirvan mühitinin elmi tədqiqinə adanmış Seyfəddin Qəniyevin yaradıcı- lığı diqqət çəkir. Onun araşdırmalarında xüsusilə Şamaxı rayonunun tarixi mədəniyyəti təkcə onun ixtisası üzrə filoloji aspektdən deyil, müxtəlif istiqamət- mətlərdən müəyyən qədər açılmışdır.

Maddi-mənəvi, yeraltı-yerüstü sərvətləri ilə hər zaman marağa səbəb ol- muş Şamaxı bölgəsi Azərbaycanın dilbər güşələrindəndir. Çoxşaxəli istiqamət- ləri ilə bu torpaq vətənimizə görkəmli şəxsiyyətlər, alimlər, sənətkarlar bəxş etmişdir. Təsadüfi

deyil ki, dövrümüzün önəmli elm xadim- lərindən biri olan Seyfəddin Qəniyev də məhz Şamaxıda dünyaya göz açmışdır.

S.Qəniyev qürurverici həyat yolunda bir neçə mərhələlərdən keçmişdir- Poladlı kənd 8 illik və Nərimankənd orta məktəbini tərifnamə ilə, ADPI-nin Filologiya fakül- təsini fərqlənmə diplomu ilə bitirmiş və həmin institutun as- piranturasında təhsil almışdır. Şamaxı rayonunun Göylər kənd məktəbində müəllim işləmiş və çalışdığı müddətdə "metodist müəllim", "SSRİ Maarif əlaçısı" adlarına layiq görülmüşdür. Azərbaycan müəllimlərinin dördüncü qurul- tayının nümayəndəsi olmuşdur.

Elm sahəsində S. Qəniyev "M.F.Axundovun "Kəmalüddövlə məktubları" əsərinin

bədii metod və janr xüsusiyyətləri" mövzusunda namizədlik, "Azərbaycan folklorunun regional özünəməxsusluğu - Şirvan folklor mühiti" mövzusunda isə doktorluq dissertasiyası müdafiə etmişdir. Yazı dili olduqca sadə və anlaşılıqlı olan tədqiqatçının əsərlərində bədiilikdən yüksək məharətlə istifadə olunur.

Əsas mətn

Elm sahəsindən köklü nəslin davamçısı olan S. Qəniyev hələ gənc yaşlarından işində aktiv fəaliyyət göstərərək qohumu, məşhur yazıçı, filoloq, ədəbiyyatşünas, professor Əzizə Cəfərzadənin də əvəzsiz biliklərindən bəhrələ-nərək, xanımın oğlu Əhməd Cəfərzadə ilə elm sahəsi üçün bir çox kitablar, həmçinin çoxsaylı məqalələr ərsəyə gətirmişlər. Onların birgə səmərəli fəaliyyəti "Şamaxı" elmi monoqrafik kitabı kimi ağırlığı olan əsər ilə nəticələnmişdir. Demək olar ki, bu kitab o dövr üçün (1994-cü il) Şamaxı haqqında yazılmış nadir əhatəli əsərlərdən biri idi. On üç fəsildən ibarət olan kitabda Şamaxı bölgəsi müxtəlif aspektlərdən: tarixi-etnoqrafik, mədəni-ədəbi mühiti, aşıq sənəti, dini mühiti, o zaman üçün bölgəyə müasir baxış və s. kimi mövzularla açıqlanmışdır.

"... professor Ə. Cəfərzadənin elmi redaktorluğu ilə yazdığı kitabının hər bir fəslindən sonra ulu Şirvanla bağlı görəcəyi işlər haqqında oxuculara ümumiməlumat vermişdir. İllər ötüb keçdikcə həmin fəsillərin hər biri ayrı-ayrı kitab-lara dönmüşdür. Elə bu cəhətinə görə yaxınlaşsaq "Şamaxı" əsərinə sadəcə kitab demək haqsızlıq olardı. Mənim fikrimə görə, bu əsəri Şamaxı haqqında yazılmış ilk ensiklopediya, epopeya, salnamə adlandırmaq daha ədalətli olardı." [1. səh. 148]

Həmçinin kitab oxucu üçün bölgənin ümumi tarixi-mədəni mənzərəsini canlandırır: Şamaxıda mövcud mədəni sahə ustalarının, qəhrəman və xalqa qürurla

xidmət edən şəxsiyyətlərin qısaca fəaliyyətini işıqlandırır. Lakin Şamaxı olduqca zəngin və geniş mövzu olduğundan bir kitabla onun bütün sərəvətinin elmi əsasını təfsir etmək, tamamlamaq mümkün deyil. Burada seçilmiş mövzuların ən əsas məqamlarına toxunulub. Bir neçə filoloqun toplanaraq ərsə-yə gətirdiyi ensiklopedik xarakter daşıyan "Şamaxı" kitabında hər mövzu üzrə müəyyən məlumatlar verilmiş, kitab elmi əsaslı olması ilə yanaşı filoloji baxışı, həmçinin publisistik və ədəbi yazı dili ilə xüsusi marağa səbəb olmuşdur: "Şamaxım mənim! Tarixlər şahidim. Azərbaycanımın ağsaqqal diyarı.

Yaşını bilən, mənanı açan varmı? Tarixə Kamaxeya, Samaxeya, Mamaxeya, Yəzidiyyə və ya Əlyazidi kimi adlarla daxil olmusan. Adının mənasını "şam"- "əxi" (şamın qardaşı), gah "Şah"- "mah" i (şah şəhəri) gah şamlıq, gah da "şam"- "xi" (göy dağ) və s. kimi yozurlar. Düzdürmü? Bilən kimdir?! İllər keçəcək, əsrlər ötcək, yenə də araşdıracaqlar dəqiq yaşını..." [3. səh.5]

Təbii ki, bu kitab Şamaxı irsinə bəxş olunan ilk nümunəvi əsərlərdəndir. Nəzərə alaq ki, bu kitab ümumi təsvir xarakteri daşıyır və burada heç bir musiqinümunəsi yaxud bir sənətkarın yaradıcılıq irsi elmi dəyərlə dərinlən təhlil olunmur. Lakin burada tədqiqatçılar, etnomusiqişünaslar üçün önəmli olan tarixi faktlara, görkəmli şəxsiyyətlərin xatirələrinə və fikirlərinə rast gəlmək mümkündür. Həmçinin əlavə tədris vəsaiti kimi də lazımlı əsərdir. Burada fəsillərlə təqdim olunan hər bir mövzu ayrılıqda öz mütəxəssisi tərəfindən peşəkar nəzərlə dərinlən işlənməyi, araşdırılmağı gözləməkdədir. Onu da qeydedək ki, digər müəlliflər Rafiq Alışov və Sərvan Rəsulovun kitabın çapı və ərsəyə gəlməsində böyük rolu olmuşdur.

S. Qəniyev yaradıcılığında Şamaxı ədəbi mədəniyyətini açarkən poetik məzmunla yanaşı bu bölgənin aşıq sənətinin ustalarının yaradıcılığı və onların repertuarları ilə də yaxından maraqlanmış, maraqlı məlumatlar vermişdir. Bu qəbildən olan məqalələrdən: *"Şirvanlı Aşıq Bilal"*. *"Yeni Şirvan" qəzeti*, 15.06.1982, *"Səsin qəlbimizi oxşasın, Aşıq Mahmud"*, *"Yeni Şirvan" qəzeti*, 04.06.1983., *"Ulu sənətin sorağında"*. *"Yeni Şirvan" qəzeti*, 24.03.1984., *Şirvanın iki nəğməkarı*. *"Yeni Şirvan" qəzeti*, 25.11.1989., *Mahmud Ağa xeyriyyəçilik rəmzi idi*. *"Yeni Şirvan" qəzeti*, 22.02.1990., *Yuxuma Şamlı girir (Aşıq Xanmusa haqqında)*. *"Yeni Şirvan" qəzeti*, 30.10.1990., *Eldən səslər - Şamaxı aşıqları*. *"Ulduz" jurnalı*, N29-10, s. 42-45, 1992., *Şirvan saz havaları*. *"Yeni Şirvan" qəzeti*, Bakı, 1997., *Şirvan aşıqlarının havacat repertuarları*. *Az.EA Dilçilik İnst., Tədqiq 2*, Bakı, 1998, s. 48-56., *XVII-XVIII əsr Şirvan aşıqları*. *Pedaqoji Universitetin Xəbərləri*, Bakı, 2000, s. 15-20, *Repressiya qurbanı Aşıq Mirzə Bilal*. *"Dədə Qorqud" jurnalı*, № 4, 2003., və s. çoxsaylı yazılarının tam olmayan siyahısını qeyd edə bilərik. Təbii ki, alim bununla kifayətlənməmiş Şirvanın zəngin repertuarlı, qədim tarixli, saysız ustadlı aşıq sənətinin parlaq nümayəndələri haqqında da kitablar ərsəyə gətirmişdi. Görkəmli xanəndə, xalq artisti, Şamaxı torpağının yetirməsi Alim Qasimov da bu haqqda yüksək fikirlərdilə gətirmişdir: *"...Məni bir sənətkar kimi ən çox sevindirən Seyfəddin müəllimin Şirvan aşıq sənəti ilə bağlı apardığı tədqiqatlar və nəşr etdiyi kitablardır. O, sorağı XVII əsrdən günümüzə qədər gələn 400 nəfərdən artıq Şirvan aşıqlarının həyatını min bir əzabla öyrənmiş, onlar haqqında xatirələr, əsərlərindən nümunələr toplamış, kitablar yazmışdır."* [1. Səh.23]

S. Qəniyev üçün Şirvan musiqi mühiti, folkloru tədqiqat obyektı olaraq hər zaman

maraqlı və aktual mövzu idi. Təsadüfi deyil ki, tədqiqatçı alim dok-torluq dissertasiya mövzusu olaraq da məhz Şirvan folklor mühitini seçmiş və dissertasiya eyniadlı kitabla nəticələnmişdir.

"Professor Seyfəddin Qəniyev təkcə məşhur Şirvan aşıqlarının deyil, həmçinin uzun müddət elmi ictimaiyyətə məlum olmayan aşıqların həyat və yaradıcılığını araşdırıb, onların bugünə qalan nə irsləri varsa, bir yerə yığıb, toplu halında nəşr etdirib." [4. Səh.14] Aşıq sənətinin xanəndəliklə paralel inkişafda olduğu Şamaxının xanəndələrinin və aşıqlarının yaradıcılığı haqqında, onların ifa etdiyi muğamlarla və s. bağlı yazdığı kitablardan: *"Şirvanlı Aşıq Xanmusa"*, *"Şirvanlı Aşıq Soltan Ocağı"*, *"Şirvanlı Aşıq Şamil"*, *"Şirvanlı Aşıq Yanvar"*, *"Şirvanlı Aşıq Şakir"*, *"Şirvanlı Aşıq Ağalar"*, *"Şirvanlı Aşıq Mirzə Bilal"*, *"Aşıq Pənah"*, *"Şirvan Aşıqları"*, *"Şirvanlı Aşıq Məmmədağa –sənət və yaradıcılıq yolu"*, *"Şirvanlı Aşıq Hacalı"*, *"Şirvanlı Aşıq Mirzə Bilal"*, *"Şirvanlı Aşıq Barat"*, *"XX əsr Şirvan aşıqları"*, *"Adım Aşıq Şakir, mahalım Şirvan"* və

s. monoqrafiyaların adlarını xüsusi qeyd edə bilərik. Ömrünü araşdırmalara həsr edən S. Qəniyevin kitabları sırasında folklor və aşıq yaradıcılığı ilə bağlı əsərlər çoxluq təşkil edir. Kitablarda aşığın musiqiçi simasından ziyadə yazdığı şeirlər, mətnlər böyük yer tutur. Haqqında yazdığı şəxsiyyətin həyat və yaradıcılığını açarkən isə mövzuya peşəkar yanaşma dəstəyini dövrünün dəyərli musiqiçilərinin fikirləri, xatirələri ilə dəstəkləyir. Kitablarda çoxluq təşkil edən xatirələr oxucu üçün kiçik ekspedisiya əhvalı yaradır. Həmçinin S. Qəniyevin kitablarında verdiyi musiqili siyahılar, dövrün repertuar təsviri, alətlər haqqında məlumatlar biz tədqiqatçılar, musiqişünaslar üçün də dəyərli faktlardır.

Şamaxı bölgəsinin musiqi mühitinin tarixi araşdırılarkən əsasən nəzəri- miz tanınmış xeyriyyəçi Mahmud Ağanın ədəbi məclislərinə yönəlir. Bu isti- qamətə işiq tutan “Məşhur xeyriyyəçi Mahmud Ağa və naməlum muğam uni- versiteti” adlı kitab xüsusi diqqətə layiqdir. Kitab professor S. Qəniyev və əməkdar müəllim S. Veysovanın həmmüəllifliyində ərsəyə gəlmişdir. Dövrün kübar ziyalı mühitinin təsviri ilə yanaşı, musiqi ab-havasını da açıqlamaqla kitab sənətsünasların maraq dairəsinə daxil olur. “... *İnstitutda oxuduğum illərdə sevimli müəllimim, akademik Feyrulla Qasımzadə bizi “XIX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi” fənnini tədris edərkən Şamaxıdakı iki - Mahmud Ağanın musiqi və Seyid Əzim Şirvaninin “Beytüs-Səfa” məclisi barədə verdiyi məlumatlar məni bir daha canı-dildən Şamaxı ədəbi-musiqi mühitinə bağladı. Odur ki, bu mühiti əvvəl sevdim, sonra öyrəndim, daha sonra dərinlənən araş- dırmağa səy göstərdim.*” [5. Səh. 7]

Kitab Azərbaycanın köklü mədəni sərvəti olan muğamlarımızın fəlsəfidünyasını, onun xalqımızın tarixində oynadığı əvəzsiz rolu araşdırmağı məqsəd götürür. Məhz I fəsil Şirvan muğam mühiti ilə açılır. Muğam sənətinin yaranma tarixini faktiki açıqlamaq mümkün olmasa da XIV əsrdə artıq Şamaxıda kamilmuğamın yayıldığını görkəmli şair Nəsiminin yaradıcılığına aid, muğamlarınşöbə və guşələrinin adı çəkilən “*Həsərət yaşdı, hər ləhzə qılır bənzimizi saz,*” başlıqlı qəzəli ilə bağlayır. Ardından qəzəlin məna dərinliyini və şairin muğamlar haqqında verdiyi məlumatlara müəllif elmi-nəzəri cəhətdən açıqlamağa çalışır. Təəssüf ki, hər zaman mənbələrdə Şamaxıda muğam məclisi deyiləndə yalnız Mahmud Ağanın fəaliyyəti dilə gəlir. Lakin burada Azərbaycanda və xüsusilə Şamaxıda muğam sənətinin inkişafında nəinki

Mahmud Ağa ilə yanaşonun musiqisevər atası Əhməd Sultanın əvəzsiz rolu qeyd olunur. “Əhməd Sultan və Mahmud Ağa XIX əsrdə Şamaxıda böyük bir muğam məktəbi yaratmağa, demək olar ki, Azərbaycanda ilk dəfə şəxsi varidatı hesabına muğam müsabiqələri keçirməyə müvəffəq olmuşlar.” [5. Səh. 59] Azərbaycanın hər bir bölgəsindən bu məclislərə, müsabiqələrə toplaşan sənətkarların bilgi mübadiləsi sənətin inkişafının sürətlənməsində mühüm amillərdən idi. Beləliklə onların təşkilatçılığında baş tutan məclislər Qafqazın Konservatori- yası əhəmiyyətinə çatırdı. Məhz ustad xanəndə Davud Səfiyarov da bu konser- vatoriyanın yetir- mələrindən biri olmuş, Mahmud Ağanın istiqamətləndirməsi və dəstəyi ilə o, Azərbaycan muğam sənəti tarixində iz qoymuşdur. Belə ki, Davud Səfiyarovun anası Mahmud Ağanın malikanəsində çalışdığı dövrdə Mahmud Ağaya oğlunun səsi olduğunu deyir və onu ilkin yoxlamadan keçirən xeyriyyəçi, istedadlı Davudu dövrünün görkəmli ustadı Mirzə Məhəmməd Hə- səninin yanında şagird qoyur. Qısa zamanda muğamları öyrənən Davud Səfiyarov məclislərdə dinləyicilərin rəğbətini qazanaraq tanınmağa başlayır. S. Qəniyevin Mahmud Ağa fəaliyyəti haqqındakı kitabı da məhz bu kimi maraqlı faktlarla bizi məlumatlandırır. [5. Səh.48]

S. Qəniyevin fəaliyyətinin musiqi tədqiqatına faydalı qisimlərdən biri də illərdir onun redaktorluğu altında mütəmadi dərc olunan “Beytüs-səfa” davamçıları jurnalıdır. Eyniadlı jurnalda Şamaxının qədim və müasir dövr mədəni mühiti haqqında rəngarəng elmi tədqiqat işləri, həmçinin publisistik yazılar və xəbərlər dərc olunur. “...855 nəfər Şirvan saz şairlərinin 35 nəfəri haqqında ilk monoqrafiyanı mən yazmışam; biri də

“Şirvanlı Aşıq Yanvar” dı...” başlıqlı ya-zısı diqqət çəkir. Burada o X-XI əsrdən bu günə kimi Şirvan nisbətli şairlərin (şair, el şairi, aşıq, yazıçı, dərvişlərin) 2555 nəfər olduğunu müəyyənləşdirdik-lərini və bu məlumatları “Şamaxı”, “Şirvan aşıqları”, “Şirvanın 350 şairi” və b. kitablarla oxuculara təqdim etdiyini qeyd edir. [2. Səh.8]

S. Qəniyev tədqiqatları ilə Şirvanın çoxsaylı incəsənət xadimlərinin yad-daşlardan silinməkdə olan adları, onların Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafın-da göstərdiyi xidmətləri gün işığına çıxarılmışdır. Şamaxının istedadlı musiqi-çiləri hər dövrdə mədəniyyətimizə əvəzsiz tövhələr vermişlər. “Rzaəddin Şir-vani haqqında bircə yarpaq. Ö. Çələbi “Səyahətnamə”sində yazır: “Şeşxanə- icad edən Rzaəddin Şirvanidir. Bu da telli sazdır. Ud kimi burğu yerləri ayrıdır. Qolu uddan uzuncadır, gövdəsinə balıq qursağı çəkilməmişdir. Amma pərdələri yoxdur. Altı teli olduğundan *şeşxanə* adlanır. Çətin bir saz isə də bütün muğamat bunda icra oluna bilir...” [3. Səh 93]. Belə kamil alətin ifası günümüzə çatmasa da onun icadı mədəniyyət tariximiz üçün əvəzsiz tövhə-dir. Bu məlu-matları yenidən gündəmə gətirmək də tədqiqatçıların fəaliyyətinin müsbət tə-rəfidir. Məhz bu təsvir əsasında orqanoloqlar yenidən bu alətin bərpası haq-qında düşünə bilər.

Təbii ki, Şamaxıda musiqi, muğam mühitinin nə zaman yaranması sualı tədqiqat üçün önəmli mövzudur. Bu haqqda M. Məhəmməd həsən, F. Şirvaninin “Nalə” kitabında qeyd olunur: “Azərbayanın ən qədim və zəngin tarixə malik elm, urfan, ticarət, mədəniyyət mərkəzlərindən sayılan Şamaxı şəhəri həm də poeziya və muğam beşiyi olmuşdur. Min ilə yaxın dövlətçilik ənənəsinə malik olmuş Şamaxıda muğam sənətinin nə vaxtdan təşəkkül və intişar

tapdığını dəqiqləşdirmək o qədər də asan deyildir. Təkcə onu qeyd etmək kifayətdir ki, XII əsrdən üzü bəri Şirvanşahlar sarayında şairlərlə yanaşı, xanəndə, rəqqasələr də yaşayıb yaratmış və onların səsi-sorağı müxtəlif ölkələrə yayılmışdır.” [6. Səh.3]

• *Qeyd edək ki, belə önəmli kitabın ərəb qrafikasından dilimizə transli-terasiya edən, əlavələrlə çapa hazırlayanı, ön söz və son sözün müəllifi də S. Qəniyev olmuşdur.*

S. Qəniyev əsl vətənpərvər kimi doğulduğu bölgənin tarixinə, mədəni-yətinə, incəsənətinə bağlı olub, kitablarında hər mövzuya deyinişdir. İndi- yədək Seyfəddin müəllimin qələmindən işıq üzü görmüş 80-a yaxın elmi dəyəri yüksək olan kitabların hər biri bizi Şamaxının zəngin mənəviyyəti, məişəti, incəsənəti, ziyalıları, poeziyası, elmi və s. ilə yaxından tanış edir.

AMEA-nın Folklor İnstitutunun əmək-daşı, Aşıqlar Birliyinin İdarə heyəti-nin üzvü, “Şamaxı bölgəsi üzrə Yazıçılar Birliyi”nin sədri, pedaqoq, alim S. Qəniyev günümüzdə də fəaliyyətinin aktiv şəkildə davam etdirir. Onun iştirakı ilə vaxtaşırı Mahmud Ağadan Şamaxı xalqına yadigar qalmış ənənə olan mu-ğam məclisləri müasir dövrdə qismən də olsa keçirilir. Yazıçılar Birliyinin Şa-maxı şöbəsi keçirdiyi tədbirlərlə bu ənənəni qorumağa səy göstərir. S.Qəniye- vin təsisçisi və baş redaktoru olduğu “Beytüs-səfa” davam-çıları adlı ədəbi-bədii və elmi-publisistik jurnalı hər ay ardıcılıqla dərc olunur. Şamaxı poeziya yazarlarının, gənc tədqiqatçıların inkişafında mühüm rol oynayır. Bundan əlavə Bakı Dövlət Universitetinin pedaqoqu kimi Seyfəddin müəllim yeni nəslin savadlı elm xadimlərini yetişdirir, gənc alimləri düzgün istiqamətləndirir.

Bütün bunları nəzərə alaraq deyə bilərik ki, S. Qəniyev bu gün Şamaxı mədəni

tarixinin tədqiqində mühüm işlər görür. Fasiləsiz fəaliyyəti ilə Şamaxı mədəniyyəti haqqındakı biliklərimizi artıraraq, ədəbiyyat siyahımızı genişləndirir. Bu istiqamətdə S.Qəniyev yaradıcılığı gənc nəsillər üçün folklorşünasları üçün olduğu qədər, aşiqşünas, musiqişünas və sənətşünaslar üçün də əvəzolunmazdır. Məqalə boyu qeyd etdiyimiz kitablar, yazılar hər biri Şamaxı musiqi mühitinin, muğam sənətinin açılmasına, müəyyən elmi təsvirlərin yaranmasına xidmət edir.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. Allahmanlı M., Qəni T., "Şirvan vurğunu, yollar yorğunu", Bakı. "Elm və

təhsil", 2018. 296 səh.

2. "Beytüs-səfa" davamçıları jurnalı N-4 (6) oktyabr-dekabr 2017. 63 səh

3. Cəfərzadə Ə., Qəniyev S., Alışov R., Rəsulov S. "Şamaxı", Bakı-1994.200 səh.

4. Qaliboğlu E. "Şirvan aşiq sənəti" məqalə. "Xalq cəbhəsi.-2009.-18 fevral.-S.14.

5. Qəniyev S., Veysova S., "Məşhur xeyriyyəçi Mahmud Ağa və naməlum muğam universiteti". Bakı, "Elm və təhsil"-2014, 292 səh.

6. Mirzə Məhəmməd həsən, Fələkzadə Şirvani "Nalə" (tərtibatçı S. Qəniyev) Bakı. "Ozan". 2000, 71 səh.

İlahə Gismet İSRAFİLOVA

*PhD student of The Hajibeyov Baku Academy of Music
ilaha.qismat@mail.ru*

MUSICAL HISTORY AND CULTURAL LANDSCAPE OF SHAMAKHI IN THE RESEARCH OF THE SCIENTIST SEYFADDIN GANIEV

Xülasə: The article is dedicated to the long-term research work of the well-known folklorist of Shamakhi, scientist, pedagogue Seyfaddin Ganiyev in the field of music, mugam and ashug art in Shamakhi region. The article also draws attention to the essence of the many books that have emerged as a result of this research.

Of course, the attitude to music, mugam, ashug art in the mentioned works is the opinion of folklorist, philologist. However, at the same time, S. Ganiyev added the views and memories of a professional master to his thoughts and further increased the scientific nature of the writings.

He also enriched his research with important facts that he came across during his research.

Keywords: Mahmud Agha, mugam assembly, ashug art, Shamakhi folklore, Seyfaddin Ganiyev, folklore, Shirvan music environment

Илаха Гисмет кызы ИСРАФИЛОВА

*Докторант и научный сотрудник Бакинская Музыкальная Академия
имени У. Гаджибейли
E-mail: ilaha.qismat@mail.ru*

**МУЗЫКАЛЬНАЯ ИСТОРИЯ И КУЛЬТУРНЫЙ ЛАНДШАФТ ШАМАХИ В
ИССЛЕДОВАНИЯХ УЧЕНОГО СЕЙФАДДИНА ГАНИЕВА**

Резюме: Статья посвящена многолетней исследовательской работе известного Шамахинского фольклориста, ученого, педагога Сейфаддина Ганиева в области музыки, мугама и ашугского искусства в Шамахинском районе.

В статье также обращает внимание на сущность многих книг, которые возникли в результате этого исследования. Конечно, отношение к музыке, мугаму, ашугскому искусству в упомянутых произведениях - это мнение фольклориста, филолога. Но в то же время С. Ганиев добавил в свои мысли взгляды и воспоминания профессионального мастера и еще больше повысил научность произведений. Он обогатил свое исследование важными фактами, с которыми он столкнулся во время своего исследования.

Ключевые слова: Махмуд-ага, собрание мугама, искусство ашугов, шамахинский фольклор, Сейфаддин Ганиев, фольклор, ширванская музыкальная среда.

Daxil olub: 11.10.2021